

???????

Zvířecí NEJ...

Dnešním zástupcem v kategorii zvířecích „nej“ je u nás volně žijící dravý pták s největším rozpětím křídel. Literatura uvádí, že jeho rozpětí může dosáhnout až úctyhodných 2,50 m, což ho vedle labutě velké a jeřába popelavého s rozpětím 2,35m staví na vrchol tohoto pomyslného žebříčku. Zároveň se jedná v ČR o největšího hnízdícího dravce, který dokonce posledních několik let hnízdí i na území Plzeňského kraje.

Přesto, že se jedná o jednoho z největších dravců, není orel mořský nijak mrštný a rychlý lovec. Mnohem více než aktivnímu pronásledování kořisti, rychlému letu a lovecké taktice, se věnuje plachtění, kopírování silnic, železničních tratí a hledání mršin. Konzumací mršin v přírodě působí jako jakási zdravotní policie. Právě to se mu však stává často osudným, jelikož se přiživuje jak u kolejí a silnic, tak i na úmyslně nastražených otrávených návnadách.

Stalo se smutným pravidlem, že každý rok řešíme nějaký případ orlů mořských

otrávených Karbofuranem, již několik let zakázaným postřikem na chmel a prudkým jedem, po kterém zvíře hyne do několika vteřin po pozření. Poslední takový případ se odehrál v lednu roku 2014, kdy byl nalezen otrávený orel u Nepomuku nad obcí Klášter.

Výjimkou nejsou ani případy, kdy těžkopádného mořského orla srazí či přejede vlak. Nejčastěji se tak stane, když orel mořský hoduje na vlaku sražené srně, muflonovi či divokém praseti, a to v těsném sousedství kolejí či přímo v kolejišti. Zabraný do potavy sedí na mršině do po-

slední chvíle, a než se se svou váhou i rozpětím vznesou, je zachycen rychle jedoucí vlakovou soupravou. Je to prostě daň snadno získané kořisti, a na rozdíl od Karbofuranu se dají tyto případy nějak pochopit.

Orla mořského na obloze od ostatních dravců rozeznáme bezpečně podle siluety a rozpětí křídel. Dlouhá, relativně rovná a široká křídla jsou zakončena kresbou jednotlivých letek, ocas je relativně krátký, směrem k tělu klínovitý, roztažený jako vějíř. Celkově se pak jedná o mohutného dravce se svítivě žlutým zobákem a mohutnými pařáty.

Velmi dobře lze u orlů mořských rozoznat i mladého ptáka od starého. Zatímco mladí ptáci jsou celí téměř hnědí, včetně hlavy a klínovitého ocasu, ptáci staří a dospělí mají čistou bílou hlavu a bílá ocasní pera. Čím bělejší orel, tím starší kus, úplně stejně jako u lidí.

Orel mořský patří mezi naše původní druhy dravců, kteří byli zejména s rozmachem rybníkaření, střelných zbraní a myslivosti v minulosti člověkem téměř vyhubeni. Těžkopádný dravec obrovských rozměrů byl cíleně pronásledován a vybíjen jak na hnízdě, tak v otevřené krajině. Dnes je naštěstí situace už jiná a orel mořský patří mezi vzácné a zákonem přísně chráněné druhy. Jeho hnízda jsou pečlivě monitorována, a tak se za posledních deset let i v našem kraji stal poměrně hojně pozorovaným druhem.

Díky rybníčním oblastem v kraji a určité toleranci rybářů (neboť orel kromě mřín docela obratně loví i velké ryby z našich přerybněných rybníků) monitorujeme v kraji několik obsazených hnízd. Ta kupodivu nejsou na dubu u rybníka, kde bychom je čekali, ale častokrát i několik kilometrů od vodní plochy v rozsáhlejších lesních komplexech kdesi pod horní hranou hřebene či svahu.

Orel mořský si vybírá k hnízdění staré vysoké stromy. Hnízda u nás v kraji jsou většinou na mohutném smrku, ideálně s větrem ураženou špicí. Hnízdo je obrovské, z poměrně silných klacků, váží až

několik desítek kilogramů a vždy je situováno tak, aby „záda“ sedícího orla byla krytá vyšším porostem a dopředu bylo pěkně vidět ze tří čtvrtin do krajiny. Když kroužkují mláďata orlů na hnízdě, mám okolní krajinu jako na dlani až několik desítek kilometrů před sebou.

Samotné námluvy a tok u orlů mořských začínají už koncem měsíce ledna a v únoru. Pár dospělých orlů obsadí své teritorium a začne opravovat hnízdo. V březnu už většinou samice sedí na vejcích, mnohdy ještě zapadaná sněhem, přičemž v prvním týdnu měsíce května jsou na hnízdě už pěkně velká mláďata na kroužkování. Je to schválně tak v přírodě zařízené, neboť tak velký pták logicky potřebuje ke svému vývoji delší dobu, než třeba poštolka nebo káně. Mimo jiné, vyseďet, vychovat a hlavně připravit pro život jedno, dvě či tři mláďata na hnízdě je pro oba rodiče docela záprah. A tak má vše v přírodě svůj čas, kterému odpovídá i doba hnízdění.

Právě v těchto dnech je hnízdění orlů ve velice důležité fázi, počítám, že se líhnou mláďata nebo dokonce jsou už někde několik dní vylhlá. Jaká však bude letošní sezona tohoto krále nebes v našem kraji, je zatím ve hvězdách. Ale v rámci našeho seriálu vám nabízíme fotografie od Bohumila Máška ze sezón předešlých, tak, jak orly mořské zachytil při našem kroužkování.

■ Karel Makoň
DESOP Plzeň

????????

????????

????????

????????

